„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — к.
на по године . . . . . 7 ф. — к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин., на пола године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте ових ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 16. У Новом Саду у уторак 30. јануара 1890. ГОДИНА XXV.

ПРВИ КОРАК.

(ж) Последња појава потресајуће трагедије, која је отпочета злогласном броширом „Прва реч пред сабор“, није још ни прешла преко позорнице јавности, духови беху још у највећем узбуђењу, када се пронесе глас, да је наш Митрополитски Савет закључио, а круна потврдила, да се наш српски народни црквено-школски сабор сазове за 12. април о. г. И ако се туцинданској догађај по суштини својој има сматрати као ствар по све личне и приватне природе, то је он ипак, погледом на особе, које су у њему главну улогу играле, силно заталасао и узбудио цео наш овострани, па и оностранн народ. Усљед тога, ми се забринусмо, е ће вест о сазиву нашега сабора, па и сами избори, затећи народ збуњен и неспреман, што би према важности доидућега сабора било од кобна значаја по цео просветни живот нашег овостраног народа.

Те околности нагнаше познатије људе у нашој странци, да сазову приватну конференцију виђенијих и припознатијих родољуба из свију крајева нашег овостраног народа, неби-ли у овим тешким временима што темељније сазнали мишљење народа о нашим приликама и о претстојећем сабору.

И народ је проговорио. Не — она стара прича о прирођеној свести и дурашности нашега народа, она није само прича, она је истина, она је непобитна чињеница. Чистота и прекаљеност начела, жарко родољубље, које је на томе, у пуном смислу речи, братском збору избила на површину, она нас живо потсећаше на давно минуле слике наших омладинских скупштина. Та илузија беше тим савршенија, што и овде, као и онде, видесмо здружене и збратимљене: омладину и народ, здружене невољом наших јавних прилика, и збратимљене чистотом и узвишеношћу наших начела. Ватра, којом млађи беседници исказиваху своје мисли и назоре, она нас је загрејала, али ми је појмисмо, јер је по све природна. Но севнуло је око и у млогој седој глави — и то је оно, што је осветлило и уздигло значај овога збора.

Но не узевши све то у обзир, на ни ту околност, што је конференција преко сваког очекивања добро посећена била, приметисмо још нешто, што нас је врло пријатно изненадило код свију посетилаца тога значајног збора, а то је: самопоуздање, вера у справедљивост и законитост онога што оћемо, па усљед тога и вера у победу наших назора и жеља. Нема сумње, да је то самопуздање подрањивано и признањем, учињеним на надлежноме месту, да ће се сви позвани у предстојећем изборноме покрету придржавати законитости, а уздржавати од сваког једностраног утицаја у ток избора, али је подрањивано и првенствено потицало из стеченог уверења: да дурашност и издржљивост у борби мора донети победу.

Но не можемо прећутати још једну околност, која је од симптоматична значаја по цео овај покрет. Као и сваки велики догађај, тако је и туцинданска катастрофа, муњевитом светлошћу јасно осветлила и у свој наготи изнела пред народ наше друштвене и политичке прилике, управо неприлике. Све изворе наших неудаћа, па потицали они из рада појединих особа, или из сутицаја разних околности, све оно, што се годинама тако брижљиво прикривало и забашуривало, све је то видео и прегледао народ о Туцину-дне у један мах. Многа надувана величина и уображен „ауторитет“, срушио се после тога догађаја у своје — ништа. Ми јасно и разговетно видесмо на овоме братском збору бирачком: да је народ са својим силом-вођама прекинуо са свим!

Па руковођени тим самопоуздањем и и таким уверењем, закључише многобројно искупљени родољуби, пошто су узајамним договором учврстили начелно становиште, кога је овај лист у нашим аутономним стварима од увек енергично заступао, да се ускоро сазове општи бирачки збор наше странке, који ће покренути изборну борбу за предстојећи наш народни сабор, коме ће у дужност спадати, да реши даљу судбину нашег овостраног народа.

После свију потреса, којима је наш народ за ово последњих дана изложен био, после убитачне неизвесности, јучерањи збор бирача разгонио је коначно таму у којој се налазимо, његово отворено и мушко држање збрисало је и последњу сумњу. Он је улио у нас непоколебиву веру у сретан исход наступајућих избора — и ми смо му на томе од срца благодарни.

Први корак је учињен — нека је са благословом!

Писмо из Србије.

Београд, 26. јануара.

(Гавра Вуковић о догађају на новосадској станици. — Словенски комитет и етнографска карта. — Разно.)

У разговору са г. Гавром Вуковићем о нашим општим стварима, додирнуо сам и немили догађај у Новом Саду, те сам том приликом дошао и на оно, што је у „Гласу Црногорца“ о Јаши Томићу и Миши Димитријевићу речено.

Г. Вуковић рече ми овако: „Застава“ заступа увек својски наше црногорске као и све српске интересе, и нема Црногорца, који не суди добро о „Застави“. Онај несретни догађај врло је немило дирнуо сваког Црногорца.

Ако је све оно истина, што се до сад о сукобу и спору између Јаше Томића и Мише Димитријевића пише, и ако је Димитријевић уплео у ту распру и приватне женске ствари, ми Црногорци поњамо што је Томића побудило, да уради оно што је урадио.

Ја вас могу уверити, тако ми рече г. Вуковић, да код нас у Црној Гори нико не осуђује више Томића него Димитријевића, јер у колико се Томић пренаглио и није по својој природи и срцу могао да се обузда, у толико и још више осуђујемо Димитријевића, што је у тај спор увлачио у дискусију деликатне женске ствари, које се нигде у дискусију не увлаче.

Оно што је у „Гласу Црногорца“ о том немилом догађају писато, није по ничијем напуту, а још мање по расположењу црногорских кругова или јавног мнења, него је све произашло из пера једног човека, који је пристрасно о ствари и догађају мислио. Онако се у Црној Гори о оном догађају не мисли, него се само сажаљева, што је до тога морало доћи.

Тако ми рече г. Гавро Вуковић о Јаши Томићу и Миши Димитријевићу. То је правилно суђење и разлагање и није српски нит патриотски, поставити се на једну страну, па осуђивати Јашу Томића, коме се дирнуло у светињу, у породичан живот.

Из Петрограда стигао је овамо телеграм, у ком се јавља, да је у заседању словенског добротворног друштва, на предлог почасног члана Гавре В. Божидаровића усвојено, да се преиначи она несретна етнографска карта словенски племена на Балкану, у којој су српска места и српски предели обележени као бугарски.

У колико се зна, ту карту писали су и састављали људи, којима је можда пријатно да се Срби и Бугари између себе тлаче.

Овде је обраћена пажња тој карти што је исту издало словенско добротворно друштво. Сад су задовољни што је исто друштво исправило погрешку и што је на посредовање г. Божидаровића решено, да се изда нова карта, која ће задовољити Србе.

Г. Гавро Вуковић отпутовао је за Цариград, где има да изврши мисију. Он носи писмо кнеза Николе султану, великом везиру и руском посланику Нелидову. Његова се мисија тиче преговора о уређењу Бојане и још неких спорних ствари између Црне Горе и Турске.

Г. Вуковић пробавиће неколико дана у Цариграду, па ће се после опет овамо вратити и онда отићи у Црну Гору натраг.

Српска влада одаслаће скорим ванредног посланика на Цетиње.

Српски противници врло су забринути о мисији и доласку г. Вуковића, јер њима у рачун иде да између Црне Горе и Србије никад не дође до добрих одношаја.

Г. Вуковић обећао је вашем дописнику, да ће се одма обратити на министарство у Бечу, зашто се „Застава“ „transito“ не пропушта у Црну Гору, пошто се таква забрана противи не само поштанском него и међународном уговору. У.

НЕКА ДЕЛА ГОВОРЕ!

За што „Браник“ таји праве узроке догађају на новосадској жељезничкој станици? — За што не сме да изнесе ток целог догађаја на јавност? — За што не сме да штампа писмо које је сам огласио? Како су господа око „Браника“ дошли до приватних писама Милице Милетићеве? — За што их на захтев Милетићеве породице не хтедоше вратити? — За коју су их циљ чували? — За што су их прецисивали и по свету ширили?

* * *

Из околице петриньске пишу нам:

Несретни Туцин-дански догађај, који је својим трагичним свршетком узрујао и разжалостио Српство по свима крајевима, изазвао је и овде код нас у Банији, код свију Срба, који разабирају за јавне ствари, највеће сажаљење. У први мах стајали смо неодлучни, не знајући, коме да упишемо у грех тај жалостан случај, тим више, што је „Браник“ ударио у највећи челек, варичући, да је М. Димитријевић убијен мучки, из заседе, те је тим писањем хтео да привеже ту смрт мученичком, и последицом политичкога трвења и противништва. Но кад прочитасмо онај отворен, објективан чланак „Заставин“, који је подигао без обзира на иногa завесу са читаве предигре тога жалоснога догађаја, — били смо одмах на чисто, да је за осуђивање једино Миша, који је Томићу дирао у највећу светињу сваког правога Србина, у верну му љубу, у свети храм породичне среће. И по томе увиђамо, и мора увидити сваг, ко није заслепљен, да Томић није Мишу убио као политичкога противника, него као човека, који је имао образа и снаге да из заседе мучки напада на слабу женску, а није имао срца, да стане јуначки на мегдан Јаши, кад га је изазвао да му даде сатисфакцију. Ако је ко за осуђивање, одиста је покојни Миша. Томић је додуше убио Мишу телесно, у часу узрујаности, али Миша је хтео нешто много горе да учини: да убије Томића морално, па да га онда остави, да сав свој век у јаду проводи. Уверени смо, да то знаде и осећа и сам „Браник“, па зато и ћути перфидно као заливен, јер зна-

ЛИСТАК.

МРАВЉИ РАТОВИ.

(Превод.)

Држи се да код мрави влада највећа једнакост, љубав и слога, али они често истребљују једно друго, чим се јако намноже. Они не замећу замке, не служе се лукавством и превером, као што други инсекти (бубе) раде, па често саме мраве наведу на клопку, већ јавно и у отвореном пољу нападају једно друго. Па када и друге бубе нападају, бива то јавно. У жарким пределима нападају они и пацове и мишеве; али код нас раде они као и гуштери, тек на лешеве животињица усуђују се јуришати, а бубица „кокица“ је највећа животиња, на коју нападају. Оружје им је мала жаока, киселн отров, што на кожи оставља бледо црвенило и вилице. Само мрави радници су способни за ратовање; остали чим осете опасност, одмах се разбегну. Од свију непријатеља највећма се једна врста мрава боји од друге врсте мрава, и мањи мрави су често дурашнији и јуначнији од већих, јер се мањи мрави нахваћају већима за ноге, уједају их и сметају им бежању. Човек мора да се чуди мрављој жестини при ратовању; пре ће допустити, да им непријатељ све ноге пооткида, него што ће попустити; често остају поотидане главе или мртва тела мањих мрава на већима, тако су се упили у њих, али нико не попушта.

Већи мрави изненада нападну мање мраве, шчепају их за горњи труп и удаве их, а ако мањи мрави осете, да ће их напасти, то преко својих гласоноша јаве својим суседима, и онда их најури читава гомила.

Тако звани коњски мрави долазе из својих пукотина чак до „градских капија“ црвених мрава, који су много мањи, али тим многобројнији и који се одважно бране. Истина, много их угине и ако они буду побеђени, напусте своје „положаје“ и склоне се 50 стопа далеко од својих пређашњих станова, а собом понесу само оно, што им је најнужније. Уз пут су постављене мале страже, чим виде каквог коњског мрава, таки га шчепају; један му скочи на главу и почне му сипати отров и уједати га. Започне се очајна борба, црвеном мраву притеку његови у помоћ и коњски мрав подлегне сили.

Али ко хоће да види праве, уређене ратове, тај се мора потрудити до шуме, где мрко-црвени мрави господствују и где особито на разне бубе нападају, а врло често и између себе ратују, суседи са суседима, као што су у средњем веку суседне вароши једна са другом ратовале. Често изађу два „племена“, која стављају сто корачаји једно од друго у почну се уједати па ко кога савлада, одмах га почне вући кући својој као свога заробљеника. Разбојиште је један метар широко и јако удара на мрављу киселину; по разбојишту леже мртви преливени отровом, остале трупе стоје усправно и боре се, уједајући један другога.

Борба се заподене обично између двојице, који се на стражње ноге усправе, и отвореним чељустима дочекују, сипајући отров. Када се ухвате у коштац, понесу се „летњи дан по подне“ и ваљају по прашини; та борба траје дуго, и најзад дође по који трећи и реши победу. Али наскоро па придолазе све више и више и уједају се за ноге, често их се 8—10 једно за друго наниже. Тек када се смркне, повуку се обе војске своме табору, мртве оставе на разбојишту, а заробљенике све понесу собом. Пре изласка сунца ево их опет те са већом жестином нападају, и сада је бојно поље шест стопа широко, и тако су ратоборни, да их са бојишта ништа не може уклонити. Занимљиво је, што сваки мрав познаје, ко му је непријатељ и ко је из противничког табора. Истина, често се догађа, да нападне један мрав свога пријатеља, али се брзо упознаду и један другога стане пипцима гладити. И за време борбе у мравињаку све иде по старом; сваки врши своју дужност, једни вуку заробљенике кући, други иду у шуму по храну. Придође ли киша, то сваки јури својој кући, а нико се не забуни, да оде у противнички табор.

Али друкчији су ратови између мрко-црвених и отворено црвених мрава. Отворено црвени мрави чекају оне друге у близини својих гнезда, јуришају у збијеним редовима, и појединце шчепају сваког непријатеља, који се усудио, да им дође и спречава их у раду. Врло је занимљиво посматрати овај рат. Обе партије пазе, која ће коју пре изненадити нападом. Деси ли се, да мрко-црвени мрави продру до гнезда отворено-црвених мрава, онда се крене цео мравињак, да одбрани свој град и труди се да опколи непријатеља. Опсада града и обрана траје често недељама. —

Мрко-црвени мрави умеју и да се играју. Кад су дани лепи, често се може видети, како један мрав другог гладн пипцима, или се по двоје усправе па се лижу а често и хрву; дохвате се за главу или у коштац, али један на другог не сипа отров. Код других мрави није се опазило, да се тако играју.

Често се може видети, да се понеки мрав у близини свога гнезда врти око себе по 2—3 минута, као да има несвестицу. Други мрави опет играју се као кучићи, усправо стоје, па као да се уједају и туку, али не озбиљно. Али често навиђе на мраве нека болест. Не могу да иду право, него се непрестано обрћу у кругу од 3

де, да би му било за њега самоубијство, кад би признао истину. Посве је разумљиво, што има људи, те жале Мишу Димитријевића: он је био књижевник, много је година стајао у редовима народних бораца, па је освојио у Српству много симпатија. Да су му сва дела у животу била чиста и сјајна као сунце, ипак их све потамњује ово последње недело, којим је показао, да се није жацао најподлијих средстава, само да постигне своју циљ. Такав језуитски поступак може бити достојан Језуите, али правог Србина никад не!

Једно само хоћу још да истакнем: Ко год цени своју жену и осећа шта је то срећа породична, тај неће никада осудити Јашу, а само онај ко то не осећа, и нема смисла зато, давање за право Миши Димитријевићу!

* * *

Пишу нам из Башахида:

Вест, да је између уредника „Заставе" и Димитријевића дошло до катастрофе, немило нас је дирнула. С тога хоћу да вас известим, како овдашњи људи, с којима сам у додир долазио, о том суде. Свима је жао, што се тај догађај тако трагично морао свршити. Али прави Србин зна шта му је светиња, зна шта му ваља чувати неоскрнављено. Па с тога и не може анатемисати Томића. Јесте, господо око „Браника," који себичност, грамзивост, славољубивост и фарисејство гајите. То вам поручујемо ми одавде из Башахида. Мислилисте, да ћете свршетком ове трагедије сву славу пожњети, и да ће сав народ пригрлити под окриље ваше; но у тој нади као што видите, јако се преваристе.

Један у име овдашњих више једномишљеника.

* * *

У Славонији на Сави. — За несретни туциндански догађај сазнали смо на дан Божића из страних новина. У први мах несмо се могли да снађемо. На просто; не могосмо веровати, да је човек, који је кроз више од две године могао ладно да подноша све оне безобзирне и гадне нападаје наших „либералских великана", да је, велимо, тај човек могао прекипити. Она кратка белешка у „Застави" увери нас о тужној истини. Но сад је тек настала мука за нас. Извештаји у страним новинама извртали су ствар, праве истине не могосмо сазнати. Једва у неке неквице стиже нам „Застава", из које разабрасмо, да је Јаша сам увео задовољштину, за повређену част породичну, кад му је није никако хтео да даде онај, који је на онакав начин хтео да окаља образ и Јашин и породице му. Кад смо сазнали прави узрок, спао нам је тешки терет са душе. Србину је част породице света нада све и по установи његове вере и по правилима морала, који се јасно огледа у свакој народној умотворини. Завиримо само у народне песме, па нам не треба више; оне нам јасно казују, како Србин казни онога, који се дрзне, да му повреди част породице. Част је породице српске неприкосновена, њу не сме нико да наруши. Усуди ли се ко да то учини, макар из каква узрока, тога ће немилосрдно да осуди народни суд, ако га већ не буде могао да достигне који члан породице.

Кад тако стоји у опште са части српске породице, онда је неопростиви грех, ако неко за своје прљаве рачуне прелази са поља начелне и партајске борбе, преко породичног прага, па још са намером да га окаља. Нашим „великанима" или како их је најбоље „Србобран" крстио „ватиканцима" није ништа свето, они не бирају средства, да дођу до циља. Сад су се баш раскринкали, сад су показали, какви су пријатељи Милетићу и народној ствари. Јаспри, јаспри и првих места, то је њима циљ, а не да помогну народу и да га одбране од противничких нападаја.

Бори се, не клони, дична „Заставо"! Брани народна права као и до сад, не попуштај ни за длаку; народ је праведан судија, он ће право и пресудити.

Више радикала.

* * *

Из Загреба нам пишу:

Имао сам прилике говорити са пријатељима из Босне, Славоније а такођер и из горње Крајине дакле на оној страни где год Србин живи.

Трговци Срби веле, да онај књижевник, који нешто напише, а није кадар то и самим животом потврдити, нити је човек а нити је књижевник. Имена таковоме не рекоше ми до душе, али се знаде да тако раде само фарисеји.

Кад ја поче пријатеље мирити и доказивати им, да су Мишу само несретни његова пријатељи на тај злосретни посао навели, шта мислите, да рекоше онда? Да баш зато није био човек него лутка у рукама комендијаша.

Дов ми трговци тако рекоше, мисле Срби из нижијих слојева, да то и није ствар тако знаменита као што је ми представљамо, нити је то случај једини; та то се, веле, понавља често а свршава се по самој нарави ствари слично овоме. Док ми тако равнодушно причаше оригинали српскога рода, рекоше још: неколи су рекли да „Застава" после оне несреће ни излазити неће моћи, па сво видиш ли сада, како пише и како се поносно виђе у рукама сина Светозарева. Ја на ово не могох ништа одговорити, а не верујем да би и ти, драги читаоче, могао побити ово логично свађање српскога сељака кога „Бранник" фукаром назива.

Овако као што суде Срби, потврђују и Хрвати изузев неколе Гавеланове приврпетље.

Дочим Срби у главноме сведено: „жале за' не криве Јашу" дотле се са Мухамедавцима о томе не да никако ни расправљати; они као држе, да уверљеви човек више не живи а уверилац и не сме да живи.

Непобитна је истина, да сав свет једнако суди о тамошњем догађају изузев неколико посрбљених цинцара, који ваљда сигурно не знају, шта је част људска и породична!

Придружујући се свима досадањим изјавама, а особито овамошњих Јасеновачких радикала, уверавамо вас, браћо око „Заставе," да су наше симпатије уз вас до год горачате трагом честитога нашега вође Милетића, кога његови ученици на вери бога изадоше. — Многе странке на свету страдаше услед несретних догађаја у редовима њихових првака, али зато још ни једна не проведе ради тога.

Нас чланове српске радикалне странке веже света патриотична идеја тако чврсто, да нити издаје рођене браће а нити најубојитије непријатељско оружје неће бити кадро нашу свезу растрвати. Сад ћемо код избора да се отворено упознамо.

5ко.

Политички преглед.

Невероватна вест. Преко Букурешта, па преко Лондона стигла је брзојавка вест, да је ратни суд у Софији мајора Паницу и другове већ осудио и да је пресуда већ и извршена т. ј. да су Паница и другови му већ стрељани. Ми у ову вест не верујемо. Ко је Стамбулов и принц Фердинанд — зна се, те је по томе могућно да би такво недело и учинили, но не можемо веровати, да се данашњи бугарски власници тако силни осећају, да би смели такво недело да изврше.

Главна скупштина „Задруге Срба занатлија Новосађана"

држана 25. јануара (6. фебруара.)

Пошто се довољан број чланова искупио, да може правоваљане закључке донети, то председник г. Глиша Летић око ¾ на 10 отвори скупштинску седницу са брацком добродошлицом.

Пошто на дневном реду би оверовљење задругара, то председник предлаже њих тројицу Тошу Радовановића, Перу Татића и Петра Маркуша, да испитају, јесу ли сви присутни чланови моћни да могу решењу скупштинских закључака и свој глас дати.

По кратком одмору речени оверовитељи јављају, да су сви присутни чланови одговорили задружном пропису, да могу и гласати.

За тим се чита читуља умрлих задругара и задругарки.

Скупштина је са устајањем одговорила: „вечна им памет и слава им."

На позив председника перовођа Милан Јовановић чита извештај прошлогодишњег одбора, који гласи:

Славна скупштино!

И ова минула година 1889. не донесе бољег и лепшег берићета од других осталих по васколико занатлијство ове нам драге и миле отачбине. И ова дакле година остаде глас занатлијства „глас вапијућег у пустињи"; није се дакле никаква промена учинила у овој милој држави, да би наше занатлијство одахнуло бољом душом, па да би од свег срца у своју будућност ведрије погледало и завапило „фала богу, биће боље!"

И данас дакле стојимо на оном истом месту, где смо и пре стојали; мора се признати од свуда и свуда страге, да се васколико занатлијство ове драге нам отачбине са забринутим погледом путем преповизне молбе обраћа велепоштованој влади ове нам омиљене домовине, да исто занатлијство узме у своју велемоћну заштиту, па да од њега острану што пре скору погибао тако звањем заштитним државним законима, да и њему једном сване сунце лепшег и бољег напредовања.

Но док се до тог желјног сунца дође, да се наше занатлијство као оно озебло сироче огреје, покушавало се путем јавних листова са убедљивим разлозима, да је свакако у данашњим приликама или боље рећи неприликама нуждно удружење, да је једино оно у подпуној снази да спасе и избави поједине занатлије од претеће опасности.

Пружало се и пружа се што но наши кажу прстом на поједине занатлије у другим државама, нарочито на удружење занатлија у Француској и Енглеској, али све то није до данашњег дана помогло, изгледа да смо ми занатлије у Угарској слаби духом, или одвише материјална сиротиња, која се без више помоћи подићи не можемо.

То је мњење овог одбора што се тиче васколиког занатлијства у овој омиљеној отачбини.

А сад сл. скупштина нека буде добра да мирним послухом као и свагда саслуша рад овог одбора, па да га својим непристрасним мишљењем одобри или одбаци.

Но пре него што будемо набрајали радове овог одбора, морамо с поносом удружене љубави ово јавно рећи, да је овај одбор кроз ову минулу годину појмио своју доста тешку задаћу, па да се као такав најљубазније, најљудније владао и позиву свом доста марљиво и пријатељски одазивао.

Славна скупштино! У овој минулој години 1889. имадосмо једну главну и једну ванредну скупштину, седам редовни и једну ванредну одборску седницу, у којима је овај одбор доста добрих и корисних мисли по ову задругу решио и у дело привео, особито што се односи на удружење болних и изнемоглих чланова ове задруге, за које је и донео једну установу, која ће се овој славној скупштини на расправу и одобрење овом приликом и поднети.

Важност тога удружења држи овај одбор да би излишно ма и једном благом речју овој славној скупштини препоручити, јер је оно у овим приликама где се не благује и сувише само за препоруку доста јасно.

Што се извештаја благајне тиче, и ту се јасно огледа марљивост благајника и одбора, а да и не поменемо великодушност благајника, који за тај велики посао нехте узети за свој труд ни крајцаре — види се да смо сви скупа марљиво улоге своје мање више уплаћивали, да можемо и себи и другом с поносом рећи: „своја кућица, своја слободица."

Славна скупштино! Сад непреостаје ништа друго, но да овај у кратко нацртани одборски рад достојно примите или осудите, а све опет у брацком загрљају да ће новоизабрати управљајући одбор са осталим часницима напреднијом ставом тегити, како да на првом месту себи и овој сл. скупштини образ светлих успомена а до бољих дана сачува.

После трипутног питања председниковог скупштина узима овај извештај на повољно знање са „тако је" и „живео одбор."

Председник позива благајника Тошу Радовановића да прочита извештај задружне благајне.

Сава Стојковић предлаже да се извештај не чита, а то зато, што је сваки члан пре неколико дана имао исти извештај у рукама, па је могао до миле воље исти прочитати, а сад ако ко има примедбе какве, нека и каже.

Скупштина једногласно прима предлог С. Стојковића и уведе извештај на повољно знање са опросвицом и захвалом.

Перовођа извештава да је ове године одбор те среће био, да није имао нужде ни једног члана свог избрисати из задруге, но да се број задругара умножио са 7 нових чланова!

Председник и сви часници са половином одборника захваљују се скупштини на досадањем поверењу и позива Петра Татића као најстаријег члана, да заузме председничко место до избора председника.

Скупштина једногласно виче „живио" Глиша Летић и на даље као председник.

Глиша Летић са неколико искрених и братских речи захвали се скупштини на поновној председничкој почасти и позва скупштину да изабере потпредседника, благајника и перовођу.

Скупштина са акламацијом изабра поново за потпред. Саву Стојковића, за перовођу М. Јовановића, а пошто се не хте Т. Радовановић никако примити благајништва, то би једногласно изабран за благајника Милан Манојловић.

Предс. рад избора половине одборника прекори скуп. у конференцију и после неколико минута отвори скупштину те на предлог М. Манојловића беше једногласно изабрани ови: Сава Лучић, Ћира Станковић, Ђока Миловановић, Васа Смајић, Младен Топаловић и Влада Угришић, а за допуњавајуће на место њих двојице, који не хтедоше у одборске седнице доћи Арсена Ћирића и Стеву Теларовића.

сантиметара. То обртање је тако брзо, да се мрав може у једном сату хиљаду пута обрнути око тога круга, а то обртање траје често по осам дана, и дању и ноћу. Шта је томе прави узрок, још се не зна.

Ниш, 22. јануара.

ЦАРИГРАДСКИ БЕДЕМИ.

Тамо где стари градски бедем Царевога града оставља обале мраморнога мора, и на север савија, подижу се небу под облаке огромне видине као каква окаменјена претња, као суморан споменик страховитих, крвавих дана. То је градић „седам кула," који је био поприште небројених, тајанствених уморстава. Ту су на миг падишин падали њихови противници, но ту је и многи син сунчев и брат месечев, намесник пророков и султан свију правоверних, угушен од разузданих јаничарских чета. Сада је тај градић рушевина. Бедеми стоје, куле стоје, а кроз небројене пукотине исплео се бршљан до под кров кулама. Крв ми се ледила кад сам кроз пространу капију ушао у ове развалине. Многи и многи је у току последњих столећа крочио овамо унутра са леденим знојем на челу, већ жив премирући, без икаква изгледа, да ће више бела света видети. Све овде немилом заудара, и како се игде на свету духови појављују, овде би их морало бити.

Одатле сам отишао на златну капију, кроз коју су некад византијски цареви у триумфу пролазили. Између два огромна мермерна стуба подигнута, служила је ова капија као западни улаз у градић „седам кула," али је Турци завидаше, јер постоји неко старо пророчанство, да ће кроз ову капију ући у Цариград нови освојачи, који ће Турке у Азију отерати.

Кренувши се од златне капије поред старих градских бедема ишао сам као у сну. Пред очи ми изађоше сенке старих византијских царева, почев од Константина великога па до несретнога му имењака, који је огромне грехе својих претходника мученичком смрћу повајао.

Петнајст столећа је прохујало већ, како се Константин велики решио да на седам брежуљака, што се између Воспора и Златног рога дижу, подигне нови Рим. Са копљем у руци пошао је од Мраморнога мора, означавајући међе градским бедемима. Тако је далеко захватао, да се пратиоци му најпосле усудише запитати га: „Довле господару?" Константин им одговори: „Док овај не стане, који предамном иде," као да је видео пред собом неко надземно биће. И већ после стотину година посташе узани бедеми за огромну варош, коју је велики цар заснивао, и коју је навикао украсима, довученим са свих страна огромне римске империје. Теодосије II. морао је већ други бедем подизати, од куле Романове па до Хебдомона палаче.

Ништа човека не узбуди као овака шетња у самоћи. На лево се диже над гробовима правоверних чеда пророкових читава шума од кипариса, а на десно опале видине, које нам речито причају о пролазности свега земаљскога. Од како су овде дивље хорде Мухамеда II. у варош продреле, нису се бедеми више честито ни справљали. Шанчеви су са свим засути а бедеме је бршљан тако покрио, да нам понегде изгледају, као неко зелено брдашце, из кога се дижу куле, којих има још данас око две стотине. Стоје све две и две, некад моћна обрана вароши, а сада огромне развалине, у којима зјапе грдне пукотине, где се гнезде небројене чавке и гавранови. Тако се нижу све куле све на извесном растојању, једна живописнија од друге, читав фантастичан низ старих градића. Све је огромно, дивље, пуно величанствености, пуно неке чудне лепоте, која у нама тугу буди тим више, што је свуд око нас пуста тишина и што нам се поглед са ових рушевина, зауставља на гробовима под суморним кипарисима. Кад не би човек овде онде издалека угледао полумесец на по некој џамији, скоро да заборави Стамбул 19-ог века и да се са свим уживи у царев град великога Константина, тако се силно занесу мисли у далеку прошлост.

Овде на бедемима Цариграда, на капији св. Романа, одигран је последњи чин жалосне трагедије, која је турском госпотству претходила. „Топ-капу," топовском капијом зову Турци некадања врата св. Романа, јер је овде Мухамед II. поставио грдан топ, који му Латини направише, овде је био главни напад и ту је лично управљао одбраном последњи цар римске цареване, Константин XI. И кад су јаничари после страховите дивље борбе продрли, бацио је он са себе царски плашт и умешао се међу борце, где је окршај најжешћи био, да се тамо јуначки бори и да пропаст свога царства својом крвљу запечати.

Иза капије св. Романа спушта се бедем у долину, прелази преко старог водовода, који је Јустинијан подигао, а код палате Хебдомона пресеца бедем Теодосијев и почиње Иракијев. Овај је два столећа доцније подигнут а очуван је са своје двадесет и четири куле врло добро. Хебдомон или палата Велизарова, једина је палата из времена грчких царева, која се бар у неколико очувала. Чудо је да Турци нису и њу порушили, да од готовог камена џамије праве, као што су порушили палату Влахерна, која је такође уз ове бедеме лежала. Та је палата била чувена резиденција последњих византијских царева, а о њеним дивотама причали су полуварварски латински крстоносци читава чуда. Данас јој трага нема, а од њеног камена саградише Турци џамију Ајваз-ефендије.

Боље је среће била кула, коју је Исак Ангелос у обрану Влахерне подигао и Анемаскула, под којом су у наше дане пронађени огромни подруми, који су служили као тамнице несретним жртвама византијске тираније. Ове куле стоје још и данас, као да пркосе ситним вековима, али царева је давно нестало, а од двора, где су живовали, није остало ништа друго до име Палатион-Балта зове се најпрљавији крај Цариграда, где Чивути живе. Sic transit gloria mundi!

С немачког.

За заменике једногласно изабрани су Паја Мијатовић, Стева Миланов, Тома Бабић, Милан Виновић и Велемир Дракулић. За рачунопрегледаче: Петар Маркуш, Тоша Радовановић и Милан Николић.

Председник позва перовођу да чита одборски предлог за одлуку, којег је Сава Стојковић одбору поднео и којег је одбор једногласно примио.

Предлог се односи на установу „болничког испомагања“ са зготовљеним нацртом, којег је С. Стојковић поднео и као известилац топло препоручио скупштини да га као од преке потребе у свој целини својој прими.

Но пошто се није могла једногласност постићи, то се морало тајним гласањем са цедуљама гласати. Исход гласања је 54 са „да“ а 15 са „не“ и две празне цедуље.

Прорачун је остао за год. 1890. ланьски, а за оверовитеље скуп. записника изабрани су: Стеван Поповић, Кузман Танкосић и Пера Татић.

Скупштина се у најбољем реду разишла равно у $^3/_4$ на 1 сахат.

ДОПИСИ.

Вел. Кикинда, 23. јануара 1890. (Општински и месни послови.) „Приликом последње рештаурације у нашој „великој општини“ изабран је једно душно од грдне множине искупљених Срба бирача за општинског начелника (бирова) г. Риста Телечки. Његовом избору радују се сви, који су пријатељи општини овој, и који желе, да ствари општинске једном већ на боље пођу, да настане једном већ ред. Ми од њега желимо, да се озбиљно заузме за општину, да се својски брине за њене ствари, да чува њене интересе — да јој буде отац, искрен, брижан, пун љубави и да не устукне, као пре, са тог места, кад се видео преварен у својој нади и тежњи ... Више истрајности!

За подначелника (подбирова) изабран је човек згодан за то место г. Душан Лаковић; он је праведан а то је главно, кад се зна, да је подбиров општински судац. Али није заслуга г. дра Живка Богдана, нити његове „беседе“, што је г. Лаковић припуштен у кандидацију и што је изабран. Ово последње је заслуга Срба бирача а о оном првом се даје говорити али не тако, као што један браниклија дописник одавде, пише у 8. бр. познатог новосадског листа. Тај добри браниклија истиче без основе др. Живка и износи, као његову заслугу што је и Србин кандидован на подбировско место и што је изабран. *Лакше мало, лакше!* Колико смо ми разабрали, а држимо, да смо са поуздане стране разабрали, др. Живко је дошао са својом „беседом“ што но реч — post festum! Др. Живко има обичај, да као познати Шваба или — као „echt“ нотабилитет — стисне песницу у џепу, па мисли да је он нешто учинио, т. ј. његова стиснута песница у — џепу — али није тако, други изради и учини (па ма не стиснуо песницу у џепу) а др. Живко виндицира онда то за себе, т. ј. за своју — стиснуту песницу у џепу! Да дописниче браниклијо, није то заслуга др. Живка, него других људи од утицаја! Јер било је доконано, да г. Телечки ни не буде кандидован за начелника, да за подначеоника не буде у опће Србин кандидован, већ само један несрбин — па што се то на срећу није збило, то није никако заслуга да. Живка. Да је остало само на његовој „беседи“, то би ствар неповољно испала по овдашње Српство! Већ пре његовог словословљена било је на чисто, да ће бити, као што је и било; он је дошао и опет вељу post festum! Али ипак је добро што је др. Живко глаголао, јер сад се могу писати у познатом листу дописи, може се истицати псеудозаслуга др. Живкова, шта више, чуј Српство, у Кикинди, у оној Кикинди, где се још једнако нотабилитети копрцају, може се говорити, horribile dictu — о „народносној борби“! Е, то је више него — страшно! Па с киме борба? Противник је био „голобрадо дијете“, сада мађарско. др. Ђезе Кикиндај, који је разним ујдурмама дошао до 4 гласа већине против и од Срба уваженог адвоката А. Бајера. Него: allez messieurs! Говорите само о „борби“ и тамо где је нема, говорите и пишите само о својим „заслугама“ ма да их немате, — јер то вама тако доликује, вама — нотабилитетима, браниклијама.

Но, једно само питање: А камо дописа вашег у своје време о оној баруновој вечери, (не „пријатељској“, већ политичној!) где сте шампањац искапили у здравље баруна Тисина? Ћутите и правите се невешти: ни барунов шампањац видели нити га пили — баруну Тисином у здравље! „Застава“ је у своје време имала о тој вечери дописа, али ваш је орган аугурски — ћутао! Ни његов или ни образ брчних пера му овдашњих није допуштао, да вам се хвала пољи само зато, што вас је озној барунов шампањац, а толико је мозга имао и он и брчна пера му, да су увидели, да тек зној од барунског шампањца није баш идентичан са зној ем, који облива борце у борби за народност!...

Само, да се разумемо, јер: „clara pacta — boni amici!“ Др. Ж. Богдан изговорио је своју „беседу“ у одговор др. Кикиндају у духу кикиндског програма (за који вели да је „мумија“) да, његова „енунцијација“, коју тако велича и уздиже дописник браниклија — била је у духу нотабилитетском, а дописник, који хоће, да је национални либерал — имао је образа, да напише, а познати новосадски лист, који хоће да је и то само он једини да је орган народне слободоумне странке — да штампа, ту безобзирну дрскост, е се у тој „енунцијацији“ др. Живковој, у тој, запамтимо, нотабилитетској енунцијацији — „манифестовао прави расположај српског народа у опће“! Заиста: summa impertinentia!

Милетићевац

Вршац 20. јануара. Као сваке, тако и ове године одржало је наше црк. пев. друштво о светом Сави своју редовну беседу. Али са том разликом, што су већ од више година приходи од ових св. савских беседа уступани месном шк. одбору за набавку одела и књига сиромашним ђацима, а садањи управни одбор певачког друштва није се хтео обаврети на постојећи закључак, да се приход од ове беседе школ. фонду уступи, већ је приход за друштвене цели узео. Ми не би ништа против тога могли имати, кад би наша многобројна сиротиња могла да рачуна на припомоћ, са друге стране, али кад знамо, какво нам је жалосно стање у црквеној општини, и са каквим се невољама има и она да бори, отплаћујући дуг, који лежи на имању црквеном, који је остао од бившег заступства, онда морамо замерити пев. друштву, што се није придржавао постојећег закључка, тим више, што је опстанак певачког друштва већ тиме осигуран, што уплата потпомажућих чланова далеко прелази друштвено издавање. Нека господа држе, да је задаћа пев. друштва да себи фонд ствара и тиме свој опстанак обезбеди, а ми баш противно мислимо, а то је: да је задаћа пев. друштва, да крај ширења српских песама, пригодним говорима поучава слушаоце у моралу и лепој вештини, али не сме да заборави и ту дужност, да приређивањем забава и материјално потпомаже невољне. Ова погрешка од пев. друштва још није тако страшна, да се неда поправити, па ако су господа у одбору одиста родољуби, они ће ју гледати да је поправе. Зато их још нећемо сумњичити да су у злој намери ово учинили. А сада да пређемо на саму беседу.

1. Беседа је отворена св. савском песмом од Хлавача. Мешовити лик пев. друштва отпевао је ову песму да не може боље бити, може се смело рећи као никад до сад.

2. „Белана“ за тенор-соло и мушки збор од Хорејшека, отпевана је тачно, сме се казати вештачки, али искрени да будемо, морамо признати да композитору ни близу није за руком испало као што је то случај код његове „Јадне драге.“

3. „Арија“ из Фрајшица од Вебера, певала је гђа Вилхелмина Грајпл Пихерт. Гђа Вилка је нашој публици већ стара познаница, били смо сретни слушати је још пре неколико година као девојком и чланицом прашке опере, када се у посети код свога брата, а нашег изврсног ликовође г. Пихерта бавила; она се увек радо одазивала да на друштвеним забавама суделује, а сада је наша радост тим већа, што се гђа Вилка са својим супругом стално наставила код нас. Утисак њезине песме не да се описати, публика се топила у уживању, слушајући њен милозвучан славујски глас. По завршеној песми не беше урнебесном тапшању и живила краја, наштo се гђа Вилка поново на требину попне, и отпева изврсну композицију Толингера „Ђулићи.“ Ово парче беше круна овога вечера.

4. „Вседких савјах“ четворопев од Хајнриха отпеван је од г. г. Коке и Бранка Врговића, Ете Михајловића и Ђоке Јанковића баш вештачки. Ако би се свугда ова красна композиција тако чисто и тачно као што ју поменута господа овог вечера отпеваше, певала, уверени смо, да би и сам композитор задовољан био. Сваки појединн глас допринео је, да је ова сретна композиција присутне очарала. На опште захтевање морала се ова песма од певача поновити. Нека им служи на част.

5. „Водена ружа“ самопев од Кикена певала је гђца Ирма Савићева. Пошто је гђца Савићева учинила добар утисак на присутне, буде изазвата те нам је отпевала „Мартовску ноћ“ од Тауберта. Не знамо зашто гђца Савићева несимпатише баш са српским песмама?

6. „Вода и сузе“ од Р. Толингера мешовит осмопев. отпеван је на потпуно задовољство.

7. „Ловачка“ од Желењског за мушки збор отпевана је уз пратњу гласовира врло добро.

И тиме је први део програма завршен. Затим је младеж почела играти, а ми старији уз чашицу рујног уживали смо гледајући како се коло игра, па нам на жао паде, кад видесмо да се „беседа“ са бандом, а не српским гајдашем као до јако отвара, ваљда није још наступило, а да бог да и никад не наступило, да се Србин својих гајада стиди. За ово су требали редари да се побрину. Надати се да се у будуће тако што неће десити. Још једна примедба, а та је: управни одбор требао се и зато постарати, да наиме ова св. савска беседа не буде без „беседе“ и без декламације, јер теме за говорника у данашње време има доста, па ваља само хтети.

Иначе морамо признати, да је ова беседа на потпуно задовољство испала, које се како вредном г. Пихерту тако и истрајности певача уписати мора.

Посета је свога пута слаба била, јер је свега од улазнина 88 фор. пало, па по плаћању трошкова једва да ће чисти 30 фор. остати, а да је ова беседа за школску децу била, уверени смо, да би далеко боље посећена била, па би и више сувишта остало.

Срб.

Нови Сад, 28. јануара.

Данас је Нови Сад опет за часак мало друкчије изгледао него обично. Опазило се неко живље, јаче кретање света у њему. Није било никаква велика збора, већ само састанак, као претеча великом народном збору, где треба, на догледу сазива нашег народно-црквеног сабора, да падне реч народна, да се чује глас народњи. Само састанак, да кажемо: приватан, тајан, на који су виђенији и познатији родољуби наше странке позвани, па опет неко необично кретање света. Судећи по данашњем састанку можемо слободно рећи, да ће бити заиста крупна она народна реч, која ће пасти на општем великом збору наше странке, да ће се тада заиста чути огроман народни глас. Прави родољуб не треба да се тога боји. Треба тако да буде. Оне лажне величине неке зебу и стрепе од тога, ми не треба.

На позив дванаест родољуба из Новога Сада и околине, састали се данас у 2 сата после подне у малој позоришној дворани познатији родољуби наше странке из разних крајева, из ближих, као и из удаљених на састанак, да већају о томе, да ли да се на догледу нашег сабора сазива општи јаван збор или не, па онда да се обележи наше начелно становиште и најпосле да се одреди држање наше странке при изборима заступника у сабор. Одзив је био онакав, какав се само може замислити. Осим Новосађана, којих је било око 30, дошло је на овај састанак: Из Панчева 2, из Вршца 4, из Ковина 1, из Старчева 1, из Беле Цркве 2, из Шида 1, из Митровице 1, из Великог Бечкерека 1, из Штајнбруха 2, из Т. С. Миклуша 1, из Н. Пазуве 1, из Ст. Бечеја 6, из Куле 1, из Черевића и околине 18, из Лединаца 8, из Ср. Карловаца 9, из Нештина 1, из Сентомаша 3, из Ирига 2, из Шатринаца 1, из Каћа 2, из Фрањева 3, из Т. Бечеја 1, из Земуна 1, из Лалића 1, из Краљеваца 1, из Руме 1, из Ковиља 3, из Перлеза 2, из Футога 3. Кад узмемо да се од 150 особа одазвало, као што видимо, преко њих 100, кад узмемо да је ово зимње доба, кад узмемо још и друге неприлике, можемо заиста рећи, да је такав одзив диван. Никад ми нисмо посумњали у свест нашег народа, а они, који не ће да рачунају са том свешћу, него се цигло на своје „ауторитете“ позивају, ето им па нека виде. Али није то само. Ниже саопштавамо брзојаве, који су стигли; и они много казују, а треба знати да су скоро од свију позваних, а који нису могли на састанак доћи, стигла писма, у којима се говори, зашто један или други није могао доћи, а уједно се напред изражава пристанак на закључке, који се буду на састанку донели. Мислимо, да је нужно било све то рећи.

Конференција је трајала скоро до 5 сати у вече.

Треба да забележимо ово. Дошло је било и „незваних“; но разуме се, са њима се поступало онако, као што је по нашем мишљењу требало да се поступа. Међу њима нашао се и неки новинар из Београда, сарадник на озлоглашеним „Малим Новинама.“ Откуд се тај човек нашао у Новом Саду баш данас — не знамо, тек се говори, да је имао неких мисија баш одавде из Новога Сада, и то, баш од стране оних људи, којима су сваки час речи „васпитање“ „образованост“ ит.д. на усти. Мисле зар, кад могу да вијају и хватају приватна и љубавна писма, зашто као да не би својим путем и начином дознали, шта се на једном приватном и пријатељском састанку ради и закључује. Љубопитство је страст, ал овде као да није било само љубопитства, него више бојазни. Но: од чега се човек боји, од тога се не убоја. Ако господа „великани“ не знају још на чему су, нека причекају још мало, нека сачекају велики народни збор, па ће онда видети, ко је српски народ, ко су прави родољуби, а ко су они.

Фењ. Сажаљевам, што због болести не могу на конференцију доћи. Ја сам још онај, који сам био; од српских народних права нисам и нећу ништа попустити. Желим сретан успех. — Петар Чарнојевић.

Ириг. Запречен болешћу не могу доћи. У мислима сам с вама. Братско поздравље. Живео Милетић! Живели радикали. — Никола Симоновић.

Винковци. Данашњем састанку, значајном за српски народ, кличемо: Живили наши прваци радикали! Живио наша дика др. Светозар Милетић! — За винковачке радикале: Тодор Бугарац.

Ириг. Поздрављам браћу на конференцији. Сложно, браћо, бог вам помогао! Нек се и одсада поносито лепрша „Застава“ старога борца! Живио др. Милетић! Живили радикали! — Нана Рогулићка.

Ковачица. Поздрављајући родољубиви рад ваш, потписујемо у напред све одлуке, које конференција буде донела. До виђења на главном збору! — Жива Токин, Миша Константиновић, трговци уздински.

Чаково. Поздрављамо данашњи збор и желимо стварнога успеха. Живио народни пашеник др. Светозар Милетић! — Долазе 50 потписа.

Будимпешта. Желим вам успешан рад! — Белеслијин.

Вести из места и са стране.

Учитељска скупштина. Српски учитељски збор у Ст. Бечеју позван је од заменика глав. школ. референта Н. Ђ. Вукићевића, да учини нужне припреме, како ће се моћи 5. (16.) и 5. (17.) априла о. г. у Ст. Бечеју држати учитељска скупштина, свију српских вероисповедних учитеља у карловачкој митрополији. На скупштини ће се расправљати: о школским књигама, училима и наставном плану за народне школе, даље о устројству забавишта и хуманитарних завода за глувонеме и слепе. Као повереник највише школске власти биће на овој скупштини Н. Ђ. Вукићевић.

Руска помоћ невољним досељеницима из Црне Горе у Србију. Читамо у званичним „Српским Новинама“ сву изјаву благодарности: Руски св. Синог послао је главном одбору „братске помоћи,“ преко његова председника господина митрополита Михаила, још 10.000 рубаља, на име помоћи нашој сиротној браћи, која су се из Црне Горе у Србију доселила. Кад се овој суми додаду раније послане, онда укупна сума новчане помоћи, коју је свети Синод на ову хуману циљ подарио, износи 34 000 рубаља. Колико ће ова знатна материјална помоћ бити кадра, да ублажи физичке беде и невоље наше сиротне браће, толико ће и још јаче бити њено морално дејство на њихово растужено срце и клонулу душу. Једна их браћа примише међу се, као своје рођене, вољна и готова, да са њима деле со и хлеб; друга браћа из далека шаљу им братску помоћ, која потиче из најчистије братске љубави. Све ово улева у њих веру, да нису на овом свету самохрани, а та ће вера развеселити њихово срце и уздићи њихов клонули дух. Главни одбор братске помоћи изјављује своју дубоку благодарност како светом Синоду, који је ову помоћ послао, тако и свој оној милосрдној браћи Русима, који су је приложили.

Млад јуначина. 11. јануара о. г. пође Милош Шумоља, ратарско момче од својих 17 година из Плашког са секиром на руку у шуму, да потражи медведа лежаја па да то јави тамошњим љубитељима лова. Собом је повео само обично кућно псето. Наједанпут се псето узнемири и поче да лаје. Милош се обазре унаоколо, и угледа снажног медведа, који је баш промаљао главурду из шупљине под старом јелом и хтео сасвим напоље да изађе. Милош зграби секиру, те га удари неколико пута ушицом по глави, али се овај не помете, него се од једном подиже на стражње ноге, те се устремн на нападача. Момак виде, да је у великој опасности, али не изгуби ни за тренутак присуство духа, него као муња измахну, али овог пута удари медведа оштрицом по глави. Ово је већ боље помагало иза још неколико удара медвед се сруши на земљу. Милош га онда још дотуче, и кад је видео да је медвед мртав, седе уз свој пљен, да се одмори, као да се није ништа ни десило.

Апарат за брзо гласање. Ево су већ неколико година дана, како се светски парламенти туже, да скоро исто толико времена губе у гласању извесног решења колико и при дебати о истом предмету. Данашње прилике изискују велику хитрину њихову и више рада њиховог при испитивању извесне ствари. Пошто се много времена губило при гласању, једва да је претицало за дебату. Било је више њих, који су дизали глас, а било је и који су покушавали да изнађу начин, да се за што краће време гласа. Г. Сент-Девије, у Паризу изнашао је један електро-механички апарат за брзо гласање, који заслужује сваку пажњу. Овај је апарат већ испитан и описан, али још није употребљен. Међу тим, свако средство, предузето противу његове употребе, не може умањити његову реалну вредност и практичност. Он се састоји из три табле, смештене близу биро-а, где је скуп, један за гласове против, једна за гласове за и трећи за отсутне. Ове три табле стоје у додиру са клупом сваког скупштинара са три посебне жице. Али председник може једном оделитом справом у свако доба да спречи гласање, т. ј. кад то потреба изискује. Кад скупштинар додирне ма које од три дугмета, н. пр. оно за, струја ради на један електро aiment, који држи хоризонтално једну малу покретну полугу, а ова се издигне носећи на горњем спрату једну заставицу, на којој пише име дотичног скупштинара, и испусти једну металну куглицу, насложену на други крај, у једну цев. Кад куглица прође кроз цилиндар, падне на таблу и оде нагнутом површином у једну збирну цев, која је удешена тако, да се одмах може видети колико је куглица пало у њу. Бројање само гласова врши се у осталом истом кад куглице падају. Падајући куглица, чим изађе из прве цеви, пада свака на вратанца,

постављена на једном федеру, који је снабдевен одозго испупченим словима З, П и О, према табли. Слова испупчена притиском палих куглица штампају писмена З или П или О (према табли) испред имена скупштинара, који је гласао на листу, који је пређе спремљен. Сво гласање и сав тај рад може се свршити за пет минута.

Гимназијска беседа. Ученици гимназијски у Ср. Карловцима приређују на Сретенije 2. (14.) фебруара 1890. у Ср. Карловцима у саборској дворани у корист сиромашним ученицима српске вел. гимназије карловачке гимназијску беседу с игранком. Распоред је ово: 1. „Цар небесни“ слежио Т. Остојић, пева мешовити гимназијски лик. 2. „Што се боре мисли моје“ са варијацијама од Калауза, свира на гласовиру гимназиста Младен Јовановић. 3. „Песмом срцу“, сложио Јосиф Маринковић, пева мушки гимназијски лик. 4. „Сунце зађе“ сложио Крајтер, пева мешовити гимназијски лик. 5. „Арија из опере „Zauberflöte“ од Мозарта уз гласовирску пратњу пева гимназиста Вл. Станисављевић. 6. Кор из опере „Вил. Тел“ од Росинија, пева мешовити гимназијски лик. 8. Народну песму: Иво Сенковић и ага од Рибника иза увода рецитује гимназиста Б. Будисављевић. 8. „Полетидер мој голубе“ сложио Р. Толингер уз гласовирску пратњу певају гимназисте Ј. Бута и М. Драгосављевић и дечији гимназијски лик. 9. Српске народне песме сложио Т. Остојић, пева мешовити гимназијски лик.

Због Св. Три Јерарха изилази данашњи број нашега листа на целом табаку, пошто лист за среду неће изићи.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ.“

(Стигли 29. јануара у вече.)

Будимпешта. Данас је отпочела поновна главна расправа у ствари Кокановe проневере. Кокан остаје при исказима, изреченим приликом прве главне расправе. Расправа мирно тече.

Волоска. Андраши се превија у боловима. Живот му виси о концу.

Софија. Команданти гарнизона у Софији, Видину, Сливну, Шумли и Рушчуку збачени са звања.

Задар. Владика Кнежевић умр'о.

Париз. Шпанска краљица регенткиња помиловала је херцога од Севиле.

Париз. Овдашње новине остају при томе, да је гроф од Париза благодарио у корист своме сину.

Софија. Наудин, кога су бугарске власти ухапсиле, руски је поданик.

ПРИПОСЛАНО.*)

На адресу г. Максима Пантелића

нар. учитеља у Вршцу.

Благоразумни господине Максиме! Као народном учитељу и не сумњам, да вам није позната она народна изрека: „Ком је масло под капом, нек не иде по сунцу“. Па кад је већ знате, ког врага нисте се скрили у ладовину, да вам се не истопи масло, које под капом имате, јер да видите, тешко ћете се и најбољим „клицерин“-сапуном моћи опрати.

У вашем припосланом у „Бранику“ штампаном а на мене управљеном наводите, да је оно у 3. броју „Заставе“ у погледу парастоса наведено бенетање и извртање, а ви г. Максиме, кад то рекосте, требали сте уједно и да докажете, да је мој извештај неистинит био, на име, да је парастос приредила црквена општина. Ја видите и сад остајем при мојој у извештају тврдњи: да су неки са сокака парастос у име црквене општине приредили и да је г. епископ депутацији, која је у ту сврху код њега била, изриком рекао, да ће само тако дозволити парастос, ако се у име грађана приреди, јер у нас непостоји црквена скупштина. Она је на основу истраге подигнута. Што се оне ваше примедбе тиче, да је „Застава“ већ до сада нападала српску интелигенцију, то вам велим, да је од ваше стране подло подметање, јер „Застава“ није никада васколику интелигенцију нападала, већ један део, који је то са пуним правом и заслужио, ја вам зато нисам крив, што сте се сами убројали у ред оних нападнути. И ту се јасно види, ком је перо за клобуком и сам се издаје.

Што се „позоришта“ и „Матице“ тиче, то је „Застава“ као народно гласило била дужна, да онако поступи, јер да је прећутала, грех би био на њеној души и онда би јој се могло пребацити да није радила у народном духу. По вашем благоразумном сватању требала је „Застава“, да ћути те да се и на даље трулеж и деспотска превласт појединих све то већма угнезди у позоришној дружини, онда би била по вољи, о ви невине моче! Или је зар и онда требала да склони главу па да ћути, када се од јадне сиротиње закида, па се богатом фишкалу „Матице“ др. Илији Вучетићу 250 дуката ћесарских поклања? Ви јадни човече и то називате нападањем. Но доста о томе, боље би било да нисте у ту још незалечену рану дирнули, јер поштен свет је већ давно на чисто, ко је у горњем питању право имао. А сад да пређем на оно, што вас је понајвећма опекло. Ви рекосте у вашем припослатом, да вам је подваљено, да сте у част једне женске дрзнули и да сте заото кијали. Зато ме позивате, да јавно очи у очи с вами на диван ступим и да вам се, ако се у ред поштених људи убројати смем, са именом прикажем, јер није лепо нити поштено иза бусије гађати и туђе име кљати. То је видите врло лепо од вас, г. Максиме, што тако жељно очекујете моје познанство! Но јако ме је изненадило, што ви познанство тражите, а не тражите, да оно опозовем или пак докажем, што у 3. броју „Заставе“ о вами рекох. Која ће вам вајда бити отуда, што би се упознали, тиме не би се још ви опрали. Него дела г. Максиме потражите онај акт од В. Ш. Савета, којим сте укор добили и на истражне трошкове пресуђени, па га штампајте у „Бранику“, да види свет е сте на правди бога невино кијали.

А све донде, док ово непризнате или пак не докажете, да је подвала, сматраћу вас за оног истог Максима, који друго не заслужује, до да презрен буде. До виђења, г. Максиме!

Вршац 20. јануара 1890.

Вршачки дописник „Заставе“ =.

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво „Заставе“ ни у ком погледу.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(РЕД ПОЗОРИШНИХ ПРЕДСТАВА.)

У уторак 30. јан. (11. фебр.): **„На мрзану кућа остаје.“** Слика из српског народног живота у 3 чина, с певањем, написао Ј. Грчић, музика од А. Милчинског. (Представа за народ с обаљеним ценама.)

У петак 2. (14.) фебруара после подне: **„Зидање Раванице.“** Мелодрам у 3 чина, с певањем, од А. Николића, музика од Шлезингера. (Представа за децу с обаљеним ценама.)

У суботу 3. (15.) фебруара: први пут: **„Љубав их измирила.“** Шала у три чина, с певањем, написао М. К. Димитријевић.

У недељу 4. (16.) фебруара: **„Пут око земље за осамдесет дана.“** Глума с певањем, играњем, провалама у 5 раздела и 14 слика, написали А. Д' Енери и Жил Верн. (Представа за народ с обаљеним ценама.)

У уторак 6. (18.) фебруара: **„Господар од ковница.“** Позоришна игра у 4 чина а пет слика, написао Жорж Оне, превео М. Ђ. Глишић.

РЕД ВОЖЊЕ
ЖЕЉЕЗНИЧКИХ ВЛАКОВА
ВАЖИ ОД 20. МАЈА (1. ЈУНА) 1889.

Из Будимпеште за Београд:

Километара	Станице		Мушевити влак (Orient-Expreß)	Брзи влак I. II. III.	Особни влак I. II. III.	Мешовити влак I. II. III.	Мешовити влак II. III.
—	Будимпешта	полази	2.35	2.40	8.00	9.40	—
175	Субатица	„	5.50	6.26	1.46	5.24	—
	Шандор	„		—	—	5.33	—
	Верушић	„		—	—	5.49	—
193	Чантавир	„		—	2.11	6.16	—
	Зобнатица	„		—	—	6.26	—
207	Тополa	„		6.59	2.34	6.48	—
	К. Хеђеш	„		—	—	7.12	—
223	Х. Фекетехеђ	„		7.16	2.56	7.20	—
234	Врбас-Кула	„		7.30	3.16	7.46	—
248	Стари Кер	„		7.44	3.34	8.15	—
	К. Алпар	„		—	—	8.25	—
260	Кисач	„		—	3.51	8.38	—
276	Нови Сад	„	7.40	8.21	4.19	9.17	—
279	Петроварадин гр.	„		—	4.25	9.25	—
281	Петроварадин	„		8.29	4.32	9.33	—
286	Карловци	„		8.37	4.41	9.47	—
296	Чортановци	„		—	4.59	10.09	—
300	Бешка	„		—	5.07	10.20	—
310	Инђија	„		9.05	5.21	10.38	—
318	Стара Пазуа	„		9.15	5.38	11.00	—
326	Нова Пазуа	„		—	5.50	11.15	—
332	Батајница	„		—	6.00	11.28	—
347	Земун	„	8.59	9.45	6.20	11.55	—
359	Београд	„	9.09	10.05	6.45	12.30	—

(Суботом уторника и петка)

Из Београда за Будимпешту:

Километара	Станице		Мушевити влак (Orient-Expreß)	Брзи влак I. II. III.	Особни влак I. II. III.	Мешовити влак I. II. III.	Мешовити влак II. III.
—	Београд	полази	3.02	5.30	8.25	3.25	—
12	Земун	„	3.12	6.11	9.00	4.01	—
27	Батајница	„		—	9.19	4.33	—
34	Нова Пазуа	„		—	9.30	4.48	—
41	Стара Пазуа	„		6.42	9.43	5.05	—
49	Инђија	„		6.52	10.01	5.31	—
60	Бешка	„		—	10.19	5.56	—
64	Чортановци	„		—	10.27	6.06	—
73	Карловци	„		7.20	10.46	6.30	—
78	Петроварадин	„		7.27	10.56	6.43	—
81	Петроварадин гр.	„		—	11.02	6.51	—
83	Нови Сад	„	4.43	7.43	11.16	7.19	—
100	Кисач	„		—	11.38	7.58	—
	К. Алпар	„		—	—	8.10	—
112	Стари Кер	„		8.13	11.55	8.22	—
125	Врбас-Кула	„		8.28	12.18	8.51	—
136	Х. Фекетехеђ	„		8.40	12.36	9.14	—
	К. Хеђеш	„		—	—	9.20	—
152	Тополa	„		8.57	1.02	9.47	—
	Зобнатица	„		—	—	10.02	—
166	Чантавир	„		—	1.21	10.13	—
	Верушић	„		—	—	10.23	—
	Шандор	„		—	—	10.40	—
185	Субатица	стиже	6.30	9.32	1.45	10.50	—
	Субатица	полази	6.38	9.46	2.25	11.28	—
359	Будимпешта	стиже	10.05	1.25	7.30	6.40	—

(Сваке среде и суботе)

НАПОМЕНА. Црним словима штампани сати и минути значе ноћно доба и то од 6 сати у вече до 5 сати 50 минута ујутру.

Јавна благодарност.

Нека је овим изречена најтоплија хвала певачком друштву „Венцу“, а наиме њеном врлом коровођи г. Владимиру Каракашевићу, које је друштво својим умилним појањем при опелу нашег непрежаљеног Јоце учествовало и тиме нам нашу вељу тугу за покојником у неколико ублажило.

Панчево 27. јануара 1890.

Ожалошћена породица.

Јавна захвала.

Потписани овим изражавам моју најтоплију захвалу свима онима, који учествоваше при погребу мога непрежаљеног јединца Бошка. А понаособ г.г. свећеницима а између ових моме пријатељу Младену Јовановићу ст. сивачком пароху, који је својом уређеном уметношћу тако живо и јасно обележио млађани али примеран живот милог ми покојника, те је тиме допринео доста мелема ојађеном ми очинском срцу. Уједно нека је хвала и онима који своје саучешће изразише полагањем венаца на одар непрежаљеног ми покојника а наиме: местној срп. општини, мојим шурацима Младену и Милисаву Поповићу, Васи Брежовском и осталим — а и онима који ми писмено изразише своја саучешћа.

У Брестовцу 24. јануара 1890.

Александар М. Коњовић
неутешни отац.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је:

ЛЕТОПИС
МАТИЦЕ СРПСКЕ.

Уређује А. Хаџић.

Књига 160. (Свеска четврта за годину 1889.)

Књига та донела је ове саставке: I. Манастир Лепавина. Прилог к српској историји. Од Владимира Красића. (Свршетак.) — II. Наше драмско првенче. Књижевна расправа. Написао Милан Савић. — III. Говори у свечаним седницама књижевног одељења „Матице Српске“: У спомен дру Јосифу Панчићу о св. Сави 1889. говорио А. М. Матић. — IV. Додатак природописној и медицинској номенклатури. Прибрао Мојо Медић. (Свршетак.) — V. Бајрон у Италији. Прибрао Марко Цар. — VI. Књижевност: Makedonien und Alt-Serbien, написао Спиридон Гопчевић. Оцена Ј. — Геолошки анали балканског полуострва. Уређује Ј. М. Жујовић. Књига I. Оцена Мите Петровића. — VII. Гласник из српског и словенског света: Преглед повесница словенских књижевности. Б) Књижевност у Бугара. Од дра Стевана Павловића. — VIII. Матица Српска: Изводи из записника књижевног одбора и одељења г. 1889. У том раду матичином штампане су ове оцене: 1. Оцене дра Милана Савића и Јована Грчића на ових шест позоришних дела: 1. „Марко, Краљевић српски,“ историјска трагедија у 5 чинова, од непознатог писца. — 2. „Ускокова љубав,“ глума у 4 чина, од непознатог писца. — 3. „Зна она шта ради“, комедија у 5 чинова, од непознатог писца. — 4. „Кобан спомен“, позоришна игра у 3 чина, с певањем, од непознатог писца. — 5. „Протри очи,“ драма у 5 чинова, с певањем, од непознатог писца. — 6. „Херцег Шћепан, господар херцеговачки и чувар гроба св. Саве,“ трагедија у 3 чина, од Јована Поповића-Липовца.

Сваки члан, који је одговорио својим чланским дужностима, што се тиче плаћања чланарине, добија „Летопис“ бесплатно.

Члановима у месту доставља се „Летопис“ у кућу, а чланови са стране добијају „Летописе,“ који им припадају, поштом.

ОГЛАСИ.

ПРОДАЈА КУЋЕ.

Кућа Едуарда Винтерфелда продаје се из слободне руке.

ЈЕДАН ДУЋАН

са станом, добро место, на житној пијаци издаје се од 1. априла. Извешћа даје г. **Јосиф Розмир** у Новом Саду. 3—3

ЗА ИЗДАВАЊЕ.

У ћурчинској улици куће бр. 1949. у првом спрату има 5 соба, кујна, подрум од 1. маја за издавање.

Упитати се код

ЂОРЂА ДАВИДОВЦА
стаклара у Новом Саду.

2—3

СПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

М. ПЕТКОВИЋА

У ИНЂИЈИ 2—3

потребује једног помоћника.

ОБЈАВА.

Час нам је п. п. у месту и околини објавити, да је г. ЈОВАН СТОЈШИЋ, бивши благајник фирме Јов. Штагелшмита, од данас нашој радњи као друг приступио.

Панчево, 1. фебруара 1890.

С поштовањем
ПОПОВИЋ и НАДОР.

Услед горње објаве, част нам је овим обзнанити, да ћемо досадашњу помодно-мануфактурну трговину г. Поповића и Надора од сад под протоколираном фирмом

ПОПОВИЋ, НАДОР И ДРУГ

даље водити и пресељавамо уједно радњу у локал пређе г. Јов. Штагелшмита „код црвене руже“ (ћошак мале пијаце у кући г. В. Боборона.)

Умољавајући п. п. из места и околине да нас својим цењеним поверењем почаствује, препоручујемо се

Панчево, 1. фебруара 1890.

Са особитим поштовањем
ПОПОВИЋ, НАДОР и ДРУГ
„код црвене руже.“

БЕЧ **ХОТЕЛ И РЕСТАУРАЦИЈА „КОД БЕЛОГ КУРЈАКА“** БЕЧ

средиште унутрашње вароши

преко пута грчке цркве, 100 корачаја од Стеванове цркве, главног ђумрука, паробродске станице, гл. поште.

70 ЛЕПИ СОБА ОД 70 нов. И СОБЕ НА МЕСЕЦ ОД 12 ф. НА ВИШЕ. ЦЕЛО ИЗДРЖАВАЊЕ 40 ф.

ПРАВА БЕЧКА КУЈНА.

Говори се француски, руски, српски, бугарски, енглески и талијански.

ПОСЛУГА СЕ НЕ РАЧУНА.

За многобројну посету моли

4—10 **АНТОН ЛУЦ**, гостионичар.

НАЈБОЉА АРТИЈА ЗА ЦИГАРЕТЛЕ.

Није то пуста реклама, него је то чињеница, коју су потврдили први научни ауторитети, да је артија за цигаретле

„Les dernières Cartouches“

из фабрике **Braunstein frères у Паризу 65. Boulevard Exelmans**ваиста најлакша и најбоља. Равне боље артије за цигаретле, које у трговини долазе, већ су више пута знаменити научењаци, као: др. Пол, професор хемичке технологије на техничкој вел. школи у Бечу, гроф. др. Либерман, управитељ државног хемичког опитног завода у Будимпешти, а у новије доба др. Сојка, професор хигијене на немачком универзитету у Прагу — подвргли сравњујућим анализама, па резултат свију тих сравњујућих анализа показао је, да је артија за цигаретле фирме **Braunstein Frères** од свију других најфинија и најбоља. Права је само она артија, којој је етикета једнака приложеном цртежу а носи фирму **Braunstein Frères**. Артије ове фирме има овакн омот тачно онолико листова, колико је то на етикети назначено. Фабрика има за продају своје артије за цигаретле и омотача за цигаретле, своје сложиште у Бечу под фирмом:

BRAUNSTEIN FRERES
Беч, I., Schottenring 25.

Наше праве артије за цигаретле Les dernières Cartouches, као и наших омотача од артије Les dernières Cartouches може се добити у Новоме Саду у трговинама гг. Н Димовића и Емериха Дицгена. 5—25

Власник и издавалац Славко Свет. Милетић. Одговорни уредник Васа Милутиновић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.